

ביאור בדרך אפשר

1 בתיאור מעמד מתן תורה בפרשת השבוע, פרשת יתרו, נאמר:
 2 ומלשה נגש אל הערפל אשר שם האלקים¹, ופירש רש"י,
 3 לפנים משלש מחיצות, כלומר, משה התקרב להר סיני לא רק אל
 4 הערפל אלא כנכנס מבעד לשלוש מחיצות שהן חשך ענן וערפל,
 5 שנגאמר² בתיאור מעמד מתן תורה
 6 בפרשת ואתחנן ויהיה הר סיני בער
 7 באש עד לב השמים חשך
 8 ענן וערפל, ערפל הוא עב
 9 הענן וכו' "שאמר לו [הקדוש-
 10 ברוך] הוא למשה רבינו[הנה אנכי בא
 11 אליך בעב הענן".
 12 ומביא ה'צמח צדק³
 13 בהגהותיו למאמר אדמו"ר
 14 הזקן דבורה המתחיל הפותח
 15 בפסוק הנה "ומשה נגש אל הערפל"
 16 (שלא נדפס עדין, והתקנה
 17 שיודפס בקרוב)⁴, שבספר
 18 'עמק המלך'⁵ מתורת הקבלה
 19 כתב, ש"ערפל" (שהוא חשך
 20 יותר מחשך סתם, וכנ"ל
 21 שהוא עב הענן, לא הסתר רגיל
 22 אלא הסתר גדול, כשם שעב הענן
 23 אינו ענן רגיל אלא ענן עבה במיוחד)
 24 הוא עולם העשייה העולם
 25 התחתון ביותר מבין ארבעת העולמות
 26 הכלליים אצילות-בריאה-יצירה-עשייה
 27 [ועל-פי-זה יש לומר,
 28 ש"חשך ענן וערפל" הם ג'
 29 עולמות בריאה-יצירה-
 30 עשייה⁶, שהם עולמות שבהם יש
 31 מציאות של נבראים הנחשבים מציאות
 32 בפני עצמה ואינם בטלים לאלוקות
 33 בבטול מוחלט כמו הספירות
 34 העליונות שבעולם באצילות, כך
 35 שבמובן מסויים יש בעולמות בריאה-
 36 יצירה-עשייה העולם והסתר על האור
 37 האלוקי והיגו, שעולם הבריאה
 38 נקרא בשם חשך, כמו
 39 שכתוב⁷ בנרא חשך וכיוון

ביאור בדרך אפשר

40 שלגבי החושך נאמר 'בורא', הדבר רומז לעולם הבריאה ועולם היצירה
 41 נקרא בשם "ענן"⁸ שהוא הסתר יותר מ'חושך' סתם, ועולם
 42 העשייה נקרא בשם "ערפל" שהוא מסתיר ומחשיך יותר מ'ערפל'[,
 43 וזהו הפירוש הפנימי של הפסוק "ומלשה נגש אל הערפל", שהוא
 44 עולם הנה החלק התחתון והנחות
 45 של עולם העשייה, "אשר שם
 46 האלקים", פירוש: שעולם
 47 העשייה נעשה בסוד
 48 השם הקדוש אלקים הקשור במידת
 49 הגבוהה, שורש הצמצום וההעלם
 50 (עד-כאן-לשוננו של אדמו"ר
 51 הזקן). ועל זה פותב ה'צמח
 52 צדק' בהגהות' שלו על המאמר,
 53 שמה שכתב במאמר של אדמו"ר
 54 הזקן, ש"ערפל" הוא עולם
 55 העשייה, ואם-כן החשך העב
 56 שלו הוא לגריעותא חושך של
 57 גירעון וחיסרון, לא משמע כן
 58 ממה שכתוב⁹ הוי' אמר
 59 לשכונן בערפל והמשמעות של
 60 הפסוק היא הפוכה, היינו ש'ערפל' הוא
 61 מקום ראוי שבו ישכון ה'. ומביא
 62 גם דברי הגמרא במסכת
 63 תגיגה¹⁰, לגבי שבעת הרקיעים
 64 ושמותיהם ומה יש בכל אחד מהם
 65 ערבות שבו צדק משפט
 66 וצדקה וכו', וכסא הכבוד
 67 מלך א-ל חי רם ונשא שוכן
 68 עליהם בערבות כו', וחשך
 69 וענן וערפל מקיפין אותו,
 70 שנגאמר¹¹ ישת חשך סתרו
 71 סביבותיו גו' "סוכתו חשכת מים
 72 עבי שחקים". (ופריך והגמרא
 73 שואלת) ומי איכא תשוכא קמי
 74 שמיא וכי יש חושך לפני ה',

בס"ד. שבת פרשת יתרו, כ"ף
שבט, ה'תשכ"ה
(הנחה בלתי מוגה)

1 ומלשה נגש אל הערפל אשר שם האלקים¹,
 2 ופירש רש"י, לפנים משלש מחיצות,
 3 חשך ענן וערפל, שנגאמר² ויהיה בער אשר עד
 4 לב השמים חשך ענן וערפל, ערפל הוא עב
 5 הענן וכו'. ומביא ה'צמח צדק³ בהגהותיו
 6 למאמר אדמו"ר הזקן דבורה המתחיל הנה (שלא
 7 נדפס עדין, והתקנה שיודפס בקרוב)⁴, שבספר
 8 'עמק המלך'⁵ כתב, ש"ערפל" (שהוא חשך
 9 יותר מחשך סתם, וכנ"ל שהוא עב הענן) הוא
 10 עולם העשייה [ועל-פי-זה יש לומר, ש"חשך
 11 ענן וערפל" הם ג' עולמות בריאה-יצירה-
 12 עשייה⁶, והיגו, שעולם הבריאה נקרא בשם
 13 חשך, כמו שכתוב⁷ בנרא חשך, ועולם היצירה
 14 נקרא בשם "ענן"⁸, ועולם העשייה נקרא בשם
 15 "ערפל"[, וזהו "ומלשה נגש אל הערפל", שהוא
 16 עולם הנה, "אשר שם האלקים", פירוש:
 17 שעולם העשייה נעשה בסוד אלקים (עד-כאן-
 18 לשוננו). ועל זה פותב ה'צמח צדק', שמה שכתב
 19 ש"ערפל" הוא עולם העשייה, ואם-כן החשך
 20 העב שלו הוא לגריעותא, לא משמע כן ממה
 21 שכתוב⁹ הוי' אמר לשכונן בערפל. ומביא גם
 22 דברי הגמרא במסכת תגיגה¹⁰, ערבות שבו צדק
 23 משפט וצדקה וכו', וכסא הכבוד מלך א-ל חי
 24 רם ונשא שוכן עליהם בערבות כו', וחשך וענן
 25 שנגאמר¹¹ ישת חשך סתרו סביבותיו גו'. (ופריך) ומי איכא תשוכא קמי

(1) פרשתנו כ, יח. (2) ואתחנן ד, יא. (3) נדפס בקונטרס בפ"ע (עם הערות מכ"ק אדמו"ר שליט"א) - קה"ת תשכ"ה, ואח"כ באוה"ת פרשתנו ע' א'ח ואילך. וראה גם סה"מ תרנ"ח ס"ע קפו ואילך. רד"ה ומשה נגש אל הערפל תרפ"ב (סה"מ תרפ"ב ע' שג). (4) נדפס לאח"ז במאמרי אדמו"ר הזקן על פרשיות התורה פרשתנו ע' שלו ואילך. (5) שער יז (עולם הבריאה) פי"ג. (6) ראה גם סה"מ עת"ר ס"ע רלח. (7) ישע"י מה, ז. וראה לקו"ת שה"ש ד, ג. ובכ"מ. (8) ראה גם סה"ש תש"ד ע' 79. (9) מלכים"א ח, יב. (10) יב, סע"ב ואילך. (11) תהלים יח, יב.

שבת פרשת יתרו, כ"ף שבט, ה'תשכ"ה

ביאור בדרך אפשר

ביאור בדרך אפשר

1 וְהִפְתִּיב¹² הוּא גְּלָא עֲמִיקְתָּא גּוֹ וְנַהוּרָא עֲמַה שְׂרָא וְהָרִי
2 כְּתוּב: הוּא גִילָה עֲמוּקוֹת וְגוֹ וְהָאֹר שׁוּרָה עֲמוֹ. (וּמְשִׁנִּי וְהַגְמָרָא מִתְרַצָּת)
3 לָא קְשִׁיָּא, אִין זֵי קוֹשִׁיא הָא זֵה, הַפְסוּק הָאוּמֵר שִׁיעֲרַפְלִי הוּא מְקוּם שְׁבוּ
4 שׁוֹכֵן ה', מְדַבֵּר בְּבִתֵּי גְּוָאֵי הַבְּתִים הַפְּנִימִיִּים, הָא הַפְּסוּק מִמְּנוּ עוֹלָה
5 שִׁיעֲרַפְלִי הוּא חוֹשֵׁן וְהַסְתֵּר בְּבִתֵּי
6 בְּרָאֵי בְּתִים הַחִיצוֹנִיִּים, וּפִירִישׁ
7 רִשׁ"י, בְּבִתֵּי גְּוָאֵי - וְנַהוּרָא
8 עֲמַה שְׂרָא.
9 וּמְבָאָר ה'צִמְח צְדָק', שְׁעִנְזֵן
10 הַחוּשְׁףֵן בְּבִתֵּי בְּרָאֵי הַעֲדֵר הַגִּילּוּי
11 שֶׁל הָאוֹר הָאֱלוּקִי בְּתִים הַחִיצוֹנִיִּים,
12 קָאֵי מְכוּן עַל בְּחִינַת הַפְּתוּר
13 שְׁנִקְרָא יְשֵׁת חֻשְׁףֵן סְתָרוֹ,
14 וְהִכְתָּר: נִקְרָא 'חֻשְׁףֵן', כִּי כְּתָרָא
15 עֵילָאָה, בְּחִינַת 'כְּתָר' עֲלִיּוֹן
16 אוֹכְמָא שְׁחוּר הוּא לְגַבֵּי אוּר-
17 אֵין-סוּף¹³ שְׁהוּא אוּר גְּדוּל לָא
18 מוּגַבֵּל כֻּלָּל.
19 וְעַל-פִּי-זֵה מְבָאָר ה'צִמְח צְדָק'
20 ב'הַגְּהוֹת' הָאֲמוּרוֹת שְׁשִׁלֵּשׁ
21 הַבְּחִינּוֹת, חוּשְׁףֵן עֲנֵן וְעֲרַפְלִי,
22 הֵם כְּתָר בְּחִינַת 'כְּתָר' עֲלִיּוֹן
23 שֶׁלֹּמַעֲלָה מִהַסְפִּירוֹת וְהוּא אוּר אֱלוּקִי
24 בְּלִי גְבוּל אֶךְ גַּם כּוֹ קִיִּים הַעֲלָם מְסוּיִם
25 לְגַבֵּי ה'אֵין-סוּף' עֲצֻמוֹ (חֻשְׁףֵן),
26 חֲקֻמָּה רֵאשִׁית הַסְפִירוֹת שְׁהִיא
27 מְצִיאוֹת שִׁישׁ לֵה הַגְּדֵרָה, וַיֵּשׁ בַּה
28 הַעֲלָם יוֹתֵר מֵאֲשֶׁר ב'כְּתָר' (עֲנֵן),
29 וּבִינָה שְׁהִיא הַסְתַּעְפּוֹת שֶׁל הַחֲכָמָה
30 וּבַה הַמְצִיאוֹת עוֹד יוֹתֵר מוּגַדְרָת
31 (עֲרַפְלִי). וּפִירִישׁ "וּמִשָּׁה נִגְשׁ
32 אֶל הָעֲרַפְלִי" הוּא עֲנֵן עֲלִית
33 ה'תְּפָאֲרָת' הַקּוֹר הָאֲמַצְעִי בְּמִדּוֹת
34 הַעֲלִיּוֹנוֹת (בְּחִינַתוֹ שֶׁל מִשָּׁה)
35 ב'בִּינָה' (עֲרַפְלִי), וַיְמַה שְׁפָתוֹב
36 "אֲשֶׁר שָׁם הָאֱלֹקִים", הִינּוּ
37 לְפִי שְׁהַתְּגַלּוֹת 'עֲתִיק' בְּחִינַת
38 'עֲתִיק יוֹמִין' (הַבְּחִינָה הַנְּעֻלִית וְהַפְּנִימִית ב'כְּתָר') הוּא ב'בִּינָה'¹⁴
39 (כְּמִבּוֹאֵר בְּקַבְלָה וְחִסְרוֹת, וְלִדְרוּגָמָה ב'תּוֹרָה אוּר' פִּרְשַׁת לְךָ-לְךָ: "כִּשְׁנַצְרוּךְ
40 לְהַשְׁתַּלְשֵׁל הַמְדוּרָגָה [דְּנִקְוֹרַת הַחֲכָמָה] שְׁתַּחֲיָה הַהַתְּכוּנוֹת בְּהַרְחֵבָה [בִּינָה],
41 צָרִיךְ שִׁיחִיה מִן מְקוֹר עֲלִיּוֹן הַגְּבוּהָ בְּיוֹתֵר מְבִחִינַת חֲכָמָה [עֲתִיק], וְאֵז יִכּוֹל

42 להיות התגלות בינה. אבל מן חכמה עצמה אין יכול לירד להשתלשל ממנה
43 בחינת בינה. רק שורש בינה והתגלותה היא התגלות 'עתיק', בה ועל ידה
44 נשתלשלה ונתגלה בהרחבה".
45 וּמְדִיק בְּמֵאָמְרָ¹⁵, דְּצָרִיךְ לְהִבִּין מַה שְׁפָתוֹב "וּמִשָּׁה נִגְשׁ
46 אֶל הָעֲרַפְלִי", שְׁמִיחָד עֲנֵן זֵה
47 שֶׁל הַעֲלִיָּה לְבִחִינַת 'בִּינָה' לְמִשָּׁה
48 דְּוָקָא, הָלָא אֵז (בְּמִפְּנֵי-תּוֹרָה)
49 הֵיטָה הַתְּגַלּוֹת אֱלֹקוֹת גְּדוּלָּה
50 (הַתְּגַלּוֹת הָעֲצֻמוֹת עֲצֻמוֹתוֹ
51 וְמַהוּתוֹ שֶׁל הַקְּדוּשׁ-בְּרוּךְ-הוּא בְּעֲצֻמוֹ)
52 לְכָל יִשְׂרָאֵל וְלֹא רַק לְמֹשֶׁה רַבֵּינוּ
53 בְּלִבְדָּ?
54 וְגַם צָרִיךְ לְהִבִּין מַה שְׁפָתוֹב
55 "אֲשֶׁר שָׁם הָאֱלֹקִים", שָׁם
56 אֱלֹקִים דְּוָקָא (אֵף שְׁיִשְׁנָם
57 לְקְדוּשׁ-בְּרוּךְ-הוּא שְׁמוֹת נְעֻלִים
58 יוֹתֵר מִשָּׁם אֱלֹקִים, וְעַד לְשָׁם
59 הָוֵי, שְׁהוּא שָׁם הָעֲצָם כּוֹ'¹⁶
60 וְלֹא רַק שָׁם שְׁמִיתִים לְחִכּוּנָה אוֹ
61 פְּעוּלָה מְסוּיִמַת), הָלָא בְּהַר סִינַי
62 נִגְלָה הַקְּדוּשׁ-בְּרוּךְ-הוּא, כְּמֵאֲמַר
63 חֲכָמֵינוּ ז"ל, כְּזֹכֵן מְלֵא רַחֲמִים¹⁷
64 וְלֵמָּה אִם כֵּן נִזְכַּר כָּאֵן שָׁם אֱלוּקִים
65 שְׁהוּא הַשֵּׁם שֶׁל מִידַת הַדִּין?
66 (ב) וּמְמַשִּׁיף בְּמֵאָמְרָ¹⁵,
67 שְׁתַּחֲלָה צָרִיךְ לְהַקְדִּים מַהוּ
68 הָעֲנֵן וְהַחִידוּשׁ הַמִּיחָד דְּמִפְּנֵי-
69 תּוֹרָה, דְּלְכָאוּרָה, הָלָא
70 הָאֲבוֹת קִיְּמוּ כָּל הַתּוֹרָה קוֹדֵם
71 שְׁנִתְּנָה¹⁸?
72 וּבְהַגְהַת ה'צִמְח צְדָק'¹⁹, כְּתָב
73 שְׁמַעְלַת אֲבָרְהָם אֵף שְׁהִיה קוֹדֵם
74 מִחַן תּוֹרָה הֵיטָה גְּדוּלָּה מְאֹד,
75 שְׁהִיטָה עֲבוּדָתוֹ בְּבִחִינַת
76 רְצוּא-יָשׁוּב, כְּכֹתוּב לְגַבֵּי חִיּוֹת
77 הַקְּדוּשׁ (הַמְּלֵאכִים) שֶׁל הַמְּרַכְבָּה
78 הַעֲלִיּוֹנָה שֶׁהֵן רְצוֹת "רְצוּא וְשׁוּב",
79 הֵינְנוּ מְצַד אַחַד "רְצוּא", תְּשׁוּקָה וְשִׂאִיפָה לְדִבּוּק ב'ה' בְּתַכְלִית הַדְּבִיקוֹת עַד-
80 לְאִיבּוּד הַמְצִיאוֹת, וּמְצַד שְׁנַי 'שׁוּב' לְמַעֲמַד וּמְצַב שְׁבוּ יִמְלֵא אֵת תְּפִקִּידוֹ, וְכַךְ
81 גַּם בְּעַבּוּדַת ה' שֶׁל הָאָדָם לְמַטָּה, מְצַד אַחַד "רְצוּא" וְשִׂאִיפָה לְדִבּוּק בְּאֱלוּקוֹת
82 עַד כְּלוֹת הַנֶּפֶשׁ, וּמְצַד שְׁנַי "שׁוּב" לְמֵלֵא תְּפִקִּידוֹ כְּנִשְׁמָה בְּגוֹף, כְּמוֹ שְׁכָתוּב

(12) דניאל ב, כב. 13) ראה תקו"ז ת"ע קרוב לסופו (קלה, ריש ע"ב). וראה לקו"ת מטות פב, א. בלק סט, א. נצבים מח, א. 14) ראה זח"ג קעח, ב. תו"א לך יא, סע"ב. 15) אוה"ת שם ע' א"ט. 16) כסף משנה הל' ע"ז פ"ב ה"ז. פרדס שער יט (שער שם בן ד'). 17) מכילתא ופירש"י עה"פ פרשתנו שם, ב. 18) יומא כח, ב. וש"נ. 19) אוה"ת שם ס"ע א"ט ואילך.

ומשה ניגש אל הערפל אשר שם האלוקים

ביאור בדרך אפשר

ביאור בדרך אפשר

43 המידות העליונות חסד-גבורה-תפארת, הינו, שם הנוי מידת
 44 החסד והגילוי כפי שמלוּבֶש בְּשֵׁם אֱלֹקִים מידת הגבורה, שְׁמֵשׁ
 45 עניין האור והגילוי בְּתוֹךְ הַמְּגִן ההעלם וההסתור על האור והגילוי כו' 23,
 46 כפי שנרמז בכתוב "כי שמש ומגן ה' אלוקים" וזו ההמשכה שנמשכה על ידי
 47 האבות לפני מתן תורה אָבֵל
 48 "וישמי הנוי", הינו שְׁמֵשׁ
 49 הנוי 23, האור והגילוי של בְּחִינַת
 50 אור-אין-סוף המְלוּבֶשׁ
 51 בַּחֲכֵמָה, שְׁנִקְרָא "אָמֶת", על
 52 שם שבכחינה זו האור מאיר במילואו,
 53 ללא העלמות והסתרים, לְהִיּוֹת
 54 גִּילוּי של האור בדרגה נעלית ביותר
 55 כְּפִי שְׁפוּלָא קָמָה פְּלֵא חֲשִׁיב
 56 מְפֹשֵׁשׁ שהכל לפניו נחשב ממש
 57 כ"לא", כאילו אינו קיים, מוֹצִיא
 58 חֲמָה מִנְּרִתְקָה 24, כפי שהשמש
 59 היא ללא 'מגן' ונרחק' המסתיר זְהוּ
 60 האור הנעלה הזה הַנְּמֻשֵׁף עַל-יְדֵי
 61 הַתּוֹרָה כו' כפי שהיא לאחר מתן
 62 תורה.
 63 וּבְמִקוֹם אַחֵר 25 מְבֹאֵר,
 64 שְׁהָאָבוֹת הַמְּשִׁיכוּ מִלְּמַעְלָה
 65 לְמַטָּה אור אלוקי רק מְעוֹלָם
 66 הָאֲצִילוֹת, הראשון והנעלה מבין
 67 ארבעת העולמות שביסוד השתלשלות'
 68 (שבו האור יורד ונמשך ממדרגה
 69 למדרגה כטבעות של שלשלת
 70 האחויות זו בזו) וְאֵילּוּ עַל-יְדֵי
 71 מִתְּנִי-תּוֹרָה נִמְשָׁף מִבְּחִינָה
 72 שְׁלֵמָעֵלָה מֵהַשְּׁתַּלְשְׁלוֹת,
 73 בְּחִינַת "כִּי לֹא אָדָם" 26 כו'
 74 שלמעלה מבחינת 'אדם' שיש לו 'ציור'
 75 קומה' המסמל את סדר השתלשלות.
 76 וּכְמִבְּאֵר גַּם בְּמֵאמְרֵי זֶה 27,
 77 שְׁעָקַר עֲנִינֵי מִתְּנִי-תּוֹרָה הוּא
 78 לְהַמְשִׁיךְ בְּבִחִינַת הַתּוֹרָה
 79 שְׁנִקְרָאת "אָדָם", מְאֵין-סוֹף
 80 בְּרוּף-הוּא מְפֹשֵׁשׁ שִׁלְמַעֲלָה
 81 מבחינת 'אדם'.

1 באברהם אבינו הַלּוֹף וְנִסּוּעַ גו' 20 ומבואר בחסידות שלפי הפירוש
 2 הפנימי הכתוב מתאר את ה'מסע' וההתקדמות שלו בעבודת ה', וְלִכְן נִתְּנָה
 3 לוֹ לאברהם אבינו הַתּוֹרָה, ועוד לפני מתן תורה קיים רמ"ח מְצוֹת-
 4 עֲשֵׂה וְשִׁס"ה מְצוֹת לֹא-תַעֲשֶׂה, שְׁהֵן בְּחִינַת רְצוּא-וְשׁוּב 21,
 5 מצוות 'עשה' - 'רצוא' ומצוות לא-
 6 תעשה - 'שוב' וְזוּהִי שִׁיטָה
 7 אַחַת, שְׁאֲבָרְהֶם זָכָה לְבִחִינַת
 8 רְצוּא-וְשׁוּב בעבודת ה' מְצַד
 9 שְׂרָשׁ נִשְׁמָתוֹ, וְכָל אָדָם יוּכַל
 10 לְהַגִּיעַ לְבִחִינַת רְצוּא-וְשׁוּב
 11 עַל-יְדֵי הַתּוֹרָה. וְשִׁיטָה
 12 שְׁנִיָּה, שְׁהַמְשָׁכוֹת וּגִילוּי
 13 האלוקות דְּאֲבָרְהֶם מִלְּמַעְלָה לְמַטָּה
 14 הֵיוּ (בְּעֵקֶר) בְּעוֹלָמוֹת
 15 הָעֲלִיּוֹנִים הַרוּחָנִיִּים, וְכִדֵּי לְהִיּוֹת
 16 הַמְשָׁכַת אור-אין-סוף האור
 17 האלוקי הבלי גבול גַּם לְמַטָּה ולא
 18 רק ברוחניות, הָרִי זֶה עַל-יְדֵי
 19 מִתְּנִי-תּוֹרָה וּדְבַר זֶה לֹא הִיָּה אֲצִל
 20 אברהם אבינו. וּמוֹבָן, שְׁמָה
 21 שְׁכַתָּב בְּשִׁיטָה הַשְּׁנִיָּה, אֵינוֹ
 22 שׁוּלָל אֶת האמור לגבי השיטה
 23 הראשונה שההמשכות שפעל אברהם
 24 הֵיוּ ברוחניות - אֵלֶּא מוֹסִיף עַל
 25 מָה שְׁכַתָּב בְּשִׁיטָה הַרְאֵשׁוֹנָה,
 26 וְהֵינּוּ, שְׁעֲנִינֵי זֶה גּוֹפֵא עֲצָמוֹ
 27 שְׁלֵאֲחֵרִי מִתְּנִי-תּוֹרָה יֵשׁ
 28 בְּיְכוּלַת שֶׁל עבודת ה' בקיום
 29 המצוות לְהַמְשִׁיךְ אור-אין-סוף
 30 לְמַטָּה (כְּשִׁיטָה הַשְּׁנִיָּה), הָרִי
 31 זֶה עֲנִינֵי שְׁנֵאמַר וְשִׁיף לְכָל
 32 אָדָם.
 33 וּמוֹסִיף בְּהִנְהַת ה'צִמַח
 34 צָדֵק': וְיֵשׁ שִׁיטָה שְׁלִישִׁית,
 35 עַל-יְדֵי מָה שְׁכַתָּב 22 וְאֵרָא
 36 אֵל אֲבָרְהֶם בְּאֵל שַׁדַּי,
 37 (אָבֵל) וְשִׁמִּי הָנוּי לֹא נוֹדַעְתִּי
 38 לָהֶם, כִּי זֶה שֵׁם הוּא נִמְשָׁף רַק
 39 עַל-יְדֵי הַתּוֹרָה וּמְצוֹת בְּגִשְׁמִיּוֹת
 40 בְּפוּעַל כְּפִי שְׁהוּא אַחֵר מִתְּנִי תּוֹרָה,
 41 וְהֵינּוּ, שְׁהָאָבוֹת הַמְּשִׁיכוּ וּגִילּוּ
 42 אלוקות מִלְּמַעְלָה לְמַטָּה מִבְּחִינַת

בְּבִחִינַת רְצוּא-וְשׁוּב, הַלּוֹף וְנִסּוּעַ גו' 20, וְלִכְן
 נִתְּנָה לוֹ הַתּוֹרָה, רמ"ח מְצוֹת-עֲשֵׂה וְשִׁס"ה
 מְצוֹת לֹא-תַעֲשֶׂה, שְׁהֵן בְּחִינַת רְצוּא-וְשׁוּב 21,
 וְזוּהִי שִׁיטָה אַחַת, שְׁאֲבָרְהֶם זָכָה לְבִחִינַת רְצוּא-
 וְשׁוּב מְצַד שְׂרָשׁ נִשְׁמָתוֹ, וְכָל אָדָם יוּכַל לְהַגִּיעַ
 לְבִחִינַת רְצוּא-וְשׁוּב עַל-יְדֵי הַתּוֹרָה. וְשִׁיטָה
 שְׁנִיָּה, שְׁהַמְשָׁכוֹת דְּאֲבָרְהֶם הֵיוּ (בְּעֵקֶר)
 בְּעוֹלָמוֹת הָעֲלִיּוֹנִים, וְכִדֵּי לְהִיּוֹת הַמְשָׁכַת אור-
 אֵין-סוֹף גַּם לְמַטָּה, הָרִי זֶה עַל-יְדֵי מִתְּנִי-תּוֹרָה.
 וּמוֹבָן, שְׁמָה שְׁכַתָּב בְּשִׁיטָה הַשְּׁנִיָּה, אֵינוֹ שׁוּלָל
 - אֵלֶּא מוֹסִיף עַל מָה שְׁכַתָּב בְּשִׁיטָה הַרְאֵשׁוֹנָה,
 וְהֵינּוּ, שְׁעֲנִינֵי זֶה גּוֹפֵא שְׁלֵאֲחֵרִי מִתְּנִי-תּוֹרָה יֵשׁ
 בְּיְכוּלַת לְהַמְשִׁיךְ אור-אין-סוף לְמַטָּה (כְּשִׁיטָה
 הַשְּׁנִיָּה), הָרִי זֶה עֲנִינֵי שְׁנֵאמַר וְשִׁיף לְכָל אָדָם.
 וּמוֹסִיף בְּהִנְהַת ה'צִמַח צָדֵק': וְיֵשׁ שִׁיטָה
 שְׁלִישִׁית, עַל-יְדֵי מָה שְׁכַתָּב 22 וְאֵרָא אֵל
 אֲבָרְהֶם בְּאֵל שַׁדַּי, (אָבֵל) וְשִׁמִּי הָנוּי לֹא
 נוֹדַעְתִּי לָהֶם, כִּי זֶה נִמְשָׁף רַק עַל-יְדֵי הַתּוֹרָה
 וּמְצוֹת, וְהֵינּוּ, שְׁהָאָבוֹת הַמְּשִׁיכוּ מִבְּחִינַת חֶסֶד-
 גְּבוּרָה-תְּפָאֶרֶת, הֵינּוּ, שֵׁם הָנוּי כְּפִי שְׁמֵלּוּבֶשׁ
 21 בְּשֵׁם אֱלֹקִים, שְׁמֵשׁ בְּתוֹךְ הַמְּגִן כו' 23, אָבֵל
 22 "וישמי הנוי", הינו שְׁמֵשׁ הָנוּי 23, בְּחִינַת אור-
 23 אֵין-סוֹף הַמְלוּבֶשׁ בַּחֲכֵמָה, שְׁנִקְרָא "אָמֶת",
 24 לְהִיּוֹת גִּילוּי כְּפִי שְׁפוּלָא קָמָה פְּלֵא חֲשִׁיב מְפֹשֵׁשׁ,
 25 מוֹצִיא חֲמָה מִנְּרִתְקָה 24, זְהוּ הַנְּמֻשֵׁף עַל-יְדֵי
 26 הַתּוֹרָה כו'. וּבְמִקוֹם אַחֵר 25 מְבֹאֵר, שְׁהָאָבוֹת
 27 הַמְשִׁיכוּ רַק מְעוֹלָם הָאֲצִילוֹת, וְאֵילּוּ עַל-יְדֵי
 28 מִתְּנִי-תּוֹרָה נִמְשָׁף מִבְּחִינָה שְׁלֵמָעֵלָה
 29 מֵהַשְּׁתַּלְשְׁלוֹת, בְּחִינַת "כִּי לֹא אָדָם" 26 כו'.
 30 וּכְמִבְּאֵר גַּם בְּמֵאמְרֵי זֶה 27, שְׁעָקַר עֲנִינֵי מִתְּנִי-
 31 תּוֹרָה הוּא לְהַמְשִׁיךְ בְּבִחִינַת הַתּוֹרָה שְׁנִקְרָאת "אָדָם", מְאֵין-סוֹף בְּרוּף-הוּא

(20) לך-לך יב, ט. וראה תו"א פרשתנו עג, ד. (21) תו"א מגלת אסתר צו, ג. (22) ר"פ ורא. (23) ע"פ תהלים פד, יב. וראה תניא שער היחוד והאמונה רפ"ד. אוה"ת (יהל אור) תהלים ס"ע ש ואילך. (24) לשון חז"ל - נדרים ח, ב. (25) ראה סה"מ תרל"ב ח"א ע' קטז ואילך. תרנ"ד ע' קצו ואילך. תרע"ח ע' קסד ואילך. ועוד. (26) שמואל-א טו, כט. (27) ע' אי"ב.

ביאור בדרך אפשר

1 וְזָהוּ גַם מֵה שֶׁעֲנָנָן הַתּוֹרָה הוּא גִילוי רְצוֹן הָעֲלִיּוֹן מִמֶּשׁ,
 2 הַרְצוֹן עֲצֻמוֹ וְלֹא רַק הַסְתַּעְפוֹת שֶׁלּוֹ שֶׁזָּהוּ בְּחִינַת הַרְצוֹן הַפְּשוּט הַלֵּא
 3 מוֹגֵדֵר שֶׁלְמַעַל מֵהַשָּׁכֵל שֵׁשׁ לוֹ תַחֲמוּמִים וְהַגְדֵּרוֹת, וְעַל-דֶּרֶךְ
 4 שֶׁמִּצִּינוּ בְּנוֹגֵעַ לְרַבִּי עֲקִיבָא, שֶׁהִקְבִּי"ה אָמַר בְּמַעֲנֵה לְשֵׁאלָתוֹ
 5 שֶׁל מֹשֶׁה רַבִּינוּ שֶׁרָאָה שֶׁהַרומָאִים
 6 עֲתִידִים לְסַרֵּק אֶת בִּשְׂרוֹ שֶׁל רַבִּי
 7 עֲקִיבָא בְּמִסְרֻקוֹת שֶׁל בְּרוֹז, הָאֵם יוֹ
 8 תּוֹרָה זֹה שִׁכְרָה: שְׂתוֹק, כֶּף עֲלָה
 9 בְּמַחְשָׁבָה²⁸, בְּמִדְרִיגָה שְׁמַלְמַעְלָה
 10 מֵהַבְּנֵה וְהַשְּׂגָה בְּשִׁכְל, וְהָרִי אֶצֶל
 11 רַבִּי עֲקִיבָא הֵיךְ עֲנָן שֶׁהוּא
 12 הַכֶּף הַשָּׁכֵל (כְּפִי שֶׁהִקְשָׁה
 13 מִשֶּׁה יוֹ תּוֹרָה יוֹ) וְהִינּוּ, שֶׁזָּהוּ עֲנָן שֶׁאִינוּ
 14 שְׂכָרָה²⁸), וְהִינּוּ, שֶׁזָּהוּ עֲנָן
 15 שֶׁאִינוּ מוֹשֵׁג כָּלֵל בְּשָׁכֵל
 16 כו' 29 ומַעֲצֵם מֵהוֹתוֹ אִי אִפְשֵׁר לְהַבִּין
 17 וְלֵהִשֵּׁג אוֹתוֹ בְּהִיגִיּוֹן שְׁכֵלִי, וְזוֹ
 18 מִדְרִיגַת הַתּוֹרָה מִצַּד עֲצֻמָּה, רְצוֹן
 19 'פְּשׁוּט' וְנַעֲלָה מֵהַשָּׁכֵל הַמוֹגֵדֵר. וְזָהוּ
 20 הַחֲדוּשׁ דְּמִתְּנֵי-תּוֹרָה, שֶׁגַּם
 21 עֲנָן שֶׁלְמַעַל מֵהַשָּׁכֵל
 22 לְגַמְרִי, וּמִצַּד עֲצֻמוֹ הוּא לְמַעַל
 23 מֵהַתְּלַבְּשׁוֹת בְּשִׁכְל אֲנוּשֵׁי נִמְשָׁף
 24 לְמַטָּה בְּשָׁכֵל הָאָדָם כו'.
 25 וּמוֹבָן, שֶׁהַחֲדוּשׁ דְּמִתְּנֵי-תּוֹרָה
 26 לְפִי הַשִּׁיטָה הַשְּׁלִישִׁית הַמְּשַׁכַּח
 27 עֲנִיין שֶׁלְמַעַל מֵהַשָּׁכֵל בְּשִׁכְל כּוֹלֵל
 28 גַּם אֶת אֵת הַשִּׁיטוֹת שֶׁלְּפָנָיִ
 29 זָה, וְהִינּוּ, שֶׁלְּאַחֲרֵי מִתְּנֵי-
 30 תּוֹרָה נִמְשַׁכַּח הַבְּחִינָה
 31 שֶׁלְמַעַל מֵהַשְּׁתִּלְשׁוֹלוֹת
 32 (בְּשִׁיטָה הַשְּׁלִישִׁית) עַל-יְדֵי
 33 כָּל אָדָם (בְּשִׁיטָה הָרְאשׁוֹנָה),
 34 וּבְאֹפֶן שֶׁנִּמְשָׁף גַּם לְמַטָּה
 35 (בְּשִׁיטָה הַשְּׁנִיָּה) כִּי כִשֵּׁם
 36 שֶׁהַשִּׁיטָה הַשְּׁנִיָּה לֹא חוֹלֶקֶת עַל
 37 הָרְאשׁוֹנָה אֲלֵא מוֹסִיפָה עֲלֶיהָ, כִּי
 38 הַשִּׁיטָה הַשְּׁלִישִׁית לֹא חוֹלֶקֶת עַל שְׁתֵּי
 39 הַשִּׁיטוֹת הַקּוֹדְמוֹת אֲלֵא מוֹסִיפָה עֲלֵיהֶן.
 40 ג) וּמִמְשִׁיף בְּמִצְוֵי הַנּוֹכַח,
 41 דִּיבּוּר-הַמִּתְחִיל יְמֵשָׁה נִיגַשׁ אֶל הָעֶרְפֵּל לְאַדְמוּר הוֹקֵן, אֵף מֵהִיכָן יִזְכָּה
 42 לְזָה הָאָדָם לְכוֹחַ לְקַבֵּל אֶת הַתּוֹרָה וְלִהְיוֹת אֶלּוֹקוֹת לְמַטָּה כִּכֵּל הַמְּבֹאֵר

ביאור בדרך אפשר

לְעֵיל, לְמִרוֹת שֶׁבְּאַמְתָּה הָאָדָם הוּא הַשָּׁפֵל שֶׁבְּכָל הַבְּרִיּוֹת,
 כְּדֹאִיתָא כְּמוֹכָא בְּגַמְרָא³¹ מִפְּנֵי מַה נִּבְרָא אָדָם בְּעֶרְבַּ שְׁבֵת,
 בְּיוֹם הַשִּׁישִׁי לְבְרִיאַת הָעוֹלָם, שֶׁאֵם תְּזוּחַ דְּעֵתוֹ עֲלָיו וְיִבּוּא לִידֵי גְאוּוּהָ,
 אוֹמֵר לוֹ: יְתוּשׁ קְדָמָךְ בְּמַעֲשֵׂה בְּרֵאשִׁית וְנִבְרָא לְפָנָי שְׁנִבְרָא
 הָאָדָם (הִינּוּ, שֶׁאֶפִּילוֹ יְתוּשׁ
 שֶׁמִּכְנִיס שְׂרַק קוֹלֵט וּמְקַבֵּל לְעֻצְמוֹ
 וְאִינוּ מוֹצִיא³² אִינוּ מִשְׁפִּיעַ כִּלְל
 לְאַחֲרִים, שֶׁהוּא קְלִיפָה בְּרִיאָה
 הַשִּׁיכַח לְצַד שֶׁל הַיִּפְךְ הַקְּדוּשָׁה
 (וְהַנְקֵרָא 'קְלִיפָה' עַל שֵׁם שְׁמַעֲלִים
 וּמִסְתִּיר עַל הָאֵלּוֹקוֹת כְּמוֹ קְלִיפָה
 הַמְּכַסֶּה עַל הַפְּרִי) הַיּוֹתֵר תְּחִתּוֹנָה
 כו' 33 הַנְּחוּתָה בְּיוֹתֵר מִבֵּין הַקְּלִיפּוֹת
 עֲצֻמָּן כִּי בְּקְדוּשָׁה יֵשׁ נַחֲינָה וְהַשְּׁפַעָה
 וְהַקְּלִיפָה רּוֹצֵה רַק לְקַבֵּל וְלֹא לְחַח
 וְלִהְשִׁיעַ, וְאֶפִּילוֹ קְלִיפָה נַחֲוֵתָה זוֹ
 קוֹדְמַת לְאָדָם כו') ?
 אֵף הָעֲנָן הוּא, שֶׁמִּי שֶׁהוּא
 בְּמִדְרָגָה תְּחִתּוֹנָה וּבְעִנְיָנוּ הָאָדָם
 יְכוֹל לְעַלּוֹת לְהַתְּעַלּוֹת יוֹתֵר מִמִּי
 שְׁנִמְצָא בְּדִרְגָה עֲלִיונָה מִמֶּנּוּ, וְהִינּוּ
 לְפִי שֵׁשׁ לוֹ שְׂרֵשׁ גְּבוּהָ וְנַעֲלָה
 יוֹתֵר, שֶׁלְּכֵן בְּגַלֵּל הַכּוֹחַ הַמִּיּוֹחַד
 שֶׁמְקַבֵּל מִשְׂרָשׁוֹ יְכוֹל יֵשׁ לוֹ אֶת הַכּוֹחַ
 וְהַיְכוּלָת לִירֵד לְמִדְרָגָה תְּחִתּוֹנָה
 כְּזוֹ כו' וְלִכֵּן אֵינן לְהַתְּפַלֵּא שֶׁהַתּוֹרָה
 נִתְּנָה דּוּקָא לְאָדָם הַתְּחִתּוֹן וְדּוּקָא לוֹ
 נִתֵּן הַכּוֹחַ לְהַמְשִׁיךְ אֵלּוֹקוֹת לְמַטָּה.
 וְעוֹד זֹאת, סִיבָה נּוֹסֶפֶת לְכַךְ
 שֶׁהַתּוֹרָה וְהַכּוֹחַ לְהַמְשִׁיךְ אֵלּוֹקוֹת
 לְמַטָּה נִתְּנּוּ לְאָדָם, לְמִרוֹת שְׁפִלוּתוֹ,
 הִיא שֶׁזָּהוּ מִצַּד גּוֹדֵל הַמַּעַלָּה
 וְהַחֲשִׁיבוֹת שֶׁבְּכִבּוּרֵי הַהַעֲלָם
 דְּלְמַטָּה, בְּעוֹלָם הַזֶּה יֵשׁ הָעֵלֶם
 וְהַסְתֵּר גְּדוֹל בְּיוֹתֵר עַל הָאֵלּוֹקוֹת
 וְכֹאשׁוֹר הָאָדָם עוֹבֵד עַבּוּדָתוֹ כֹּאן לְמַטָּה
 וּמְבַרֵּר אֶת הַטּוֹב מֵהָרַע וּמַעֲלָה אוֹתוֹ
 לְקְדוּשָׁה, יֵשׁ לְכַךְ חֲשִׁיבוֹת רַבָּה
 כְּמִבְּאֵר בְּמִצְוֵי הַכְּפִירוּשׁ
 הַכְּתוּב³⁵ וְלְכַבּוּדֵי בְּרֵאשִׁיתוֹ
 גו', הַכְּתוּב אוֹמֵר שֶׁהָעוֹלָם נִבְרָא לְכַבּוּדוֹ שֶׁל הַקְּדוּשׁ-בְּרוּךְ-הוּא אֲבֵל לְפִי
 הַפִּירוּשׁ הַפְּנִימִי יֵשׁ בְּכַתּוּב זֶה גַּם רִמּוֹ לְכַךְ שֶׁהָעוֹלָם מַעֲלִים וּמִסְתִּיר עַל

(28) מנחות כט, ב. (29) ראה אורה"ת שם ע' אי"א. (30) ע' א"שז. (31) סנהדרין לח, א. (32) גיטין נו, ב. (33) ראה תניא פכ"ד. (34) ע' אי"ז ואילך. (35) ישע"י מג, ז.

ומשה ניגש אל הערפל אשר שם האלוקים

ביאור בדרך אפשר

ביאור בדרך אפשר

1 האלוקות ש"כבודי" הוא לשון מלבוש (כמאמר רבותינו
2 ז"ל³⁶ רבי יוחנן קארי למאני מכבודתא קורא לבגדים מכבדי
3 האדם), ששהוא הבגד והלבוש אמנם מכבד את האדם אך בד בבד גם מכסה
4 ומעלים דבר המעלים, והינו, שהקב"ה מלביש ומעלים
5 את עצמו בתוך העולמות,
6 עולם לשון העולם³⁷, וזוהי
7 תכלית פונת הבריאה, לגלות
8 את האלוקות המכוסה והנסתרה, כפי
9 שממשיך, כמאמר רבותינו
10 ז"ל³⁸ כל מה שברא הקב"ה
11 בעולמו לא בראו אלא
12 לכבודו, בשביל הלבוש המכסה
13 הינו, כדי שתהיה העבודה
14 לברר את העולם ולהמשיך
15 גילוי אלקות למשה (לפי
16 הביאור הראשון האדם זכה למתן תורה
17 וניתן לו הכוח לגלות אלוקות בעולם
18 מפני שהוא נמשך משרוש גבוה ביותר
19 ולפי הביאור השני האדם זכה לכך כי
20 אמנם מצד עצמו הוא שפל ונחות, אבל
21 הוא נמצא למטה ועוסק בכירור
22 ההעלים של העולם הזה ודווקא בכך
23 נשלמת הכוונה והמטרה של הבריאה).
24 ועל-פי-זוהי יש להוסיף ולתוף
25 בין שני הפירושים בענין
26 "הערפל אשר שם
27 האלקים", הנזכרים לעיל בתחילת
28 המאמר, הפירוש ש"ערפל"
29 קאי מכוח על עולם העשיה
30 התחתון (שנעשה נברא בסוד
31 אלקים, השם המורה על הצמצום
32 וההעלים שזוהי תכלית העולם
33 שמצד שם אלקים), והפירוש
34 ש"ערפל" קאי על בחינת
35 "ישת חשך סתרו" (פנ"ל
36 סעיף א), שהיא בחינה נעלית מאד,
37 העלם שלמעלה מגילוי, כי על-ידי
38 ברור העולם דעולם הזה
39 הנמוך ביותר באלקות מגיעים
40 לבחינת העולם העצמי³⁹
41 מתעלים ומתקשרים במדרגות גבוהות
42 מאד, שהם 'העלם' מצד העצם והמהות

הנעלית שלמעלה מגילוי (וזהו "אשר שם האלקים", ששם
אלקים האמור כאן אינו העלם וצמצום במובן הרגיל אלא קאי מכוח על
בחינת העולם העצמי⁴⁰).

ד) והנה על-פי האמור לעיל, יש לומר, שגם הענין ד"נגש
אל הערפל אשר שם
האלקים" (שמההעלם הכי עליון, בחינת "ישת חשך
סתרו", החושך שלמעלה
מהתגלות נמשך אור אלוקי עד
להעלם היותר תחתון
שבעולם הזה) שיהי לאמתו של
דבר לכל אדם כמבואר לעיל לגבי
הכוח להמשיך אלוקות על ידי התורה
והמצוות. ואף שהכתוב הזה עצמו
מתלק בין כל העם למשה,
כמו שכתוב ויעמד העם
מרחוק ומשה (לבדו) נגש
אל הערפל גו', הנה לאמתו של
דבר גם כל העם שיהי לבחינת
הערפל, 'ההעלם העצמי' שלמעלה
מגילוי, כפי שממשיך ומבאר.

ובהקדים, שהמעמד ומצב
ד"ויעמד העם מרחוק" גופא
עצמו, הרי אף שלכאורה משמעות
הענין היא שהעם הוא מרחוק ולא
שייך לדוגא זו, מכל-מקום הדבר
מורה שיש להם לעם שיכות
עם הבחינה שנמצאים
ברחוק מקום ממנה, כי אילו
לא היו שייכים כלל לבחינה
זו, לא הנה נופל עליהם
אפילו הלשון של "עמידה
מרחוק" כי גם עמידה מרחוק
מוכיחה על קשר ושייכות מסוימת.
ועוד זאת, דמשמעות לשון
הכתוב "ויעמד העם מרחוק
ומשה נגש אל הערפל" היא,

(36) שבת קיג, א"ב. (37) ראה לקו"ת שלח לו, ד. (38) אבות ספ"ו. (39) ראה המשך תרס"ו ע' צג. סה"מ תרע"ח ע' קכה. (40) ראה המשך תרס"ו ע' צא.

שבת פרשת יתרו, כ"ף שבט, ה'תשכ"ה

ביאור בדרך אפשר

ביאור בדרך אפשר

1 שְׁבַתְחֻלָּהּ לַפָּנִי שִׁמְשָׁה נִיגַשׁ אֶל הָעֶרְפֶּל הַגֵּה גַם מֹשֶׁה עָמַד יַחַד
2 עִם כָּל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל מֵרְחוֹק, וְאַחֲרֵיכֵן נִגַּשׁ מֹשֶׁה אֶל
3 הָעֶרְפֶּל, וְשָׁאֵר הָעָם נִשְׁאַרוּ עַל עַמְדָּם בַּמָּקוֹם שֶׁבוּ עִמְדוּ קוֹדֵם
4 לְכֵן בִּיחָד עִם מֹשֶׁה רַבְּנוֹ. וּמִזֶּה מוֹבֵן, שֶׁ"מֵרְחֹק" הוּא מָקוֹם כְּזֶה
5 שֶׁמִּמֶּנּוּ נִגַּשׁ מֹשֶׁה אֶל הָעֶרְפֶּל
6 וְהָרִי זֶה הוֹכַחָה שֶׁהַמָּקוֹם שֶׁבוּ עִמְדוּ בְּנֵי
7 יִשְׂרָאֵל קָשׁוּר אֶל הָעֶרְפֶּל וּמֵהוּוּה
8 נִקְדַּח-מוֹצֵא לְגִשְׁתׁ אֶל הָעֶרְפֶּל.
9 וְהִינּוּ, שְׂלֵא זֶה בְּלִבְד שְׁגָם
10 הַבְּחִינָה ד' "מֵרְחֹק"
11 כְּשֶׁלְעֲצָמָה שִׁיכַת לְבַחֲינָה
12 "הָעֶרְפֶּל" כִּפִּי שְׁמוֹבֵן מִבִּיאוֹר
13 הַקּוֹדֵם שֶׁעֲצֵם הָעֵמִידָה כִּלְפֵי הָעֶרְפֶּל,
14 אֶפִּילוֹ מֵרְחוֹק, מוֹכִיחָה עַל שִׁיכּוֹת,
15 אֲלֵא עוֹד זֹאת, שֶׁהִיא הָעֵמִידָה
16 מֵרְחוֹק גַּם הִכָּנָה שֶׁמִּמֶּנּוּ בָּאִים
17 לְבַחֲינָה "הָעֶרְפֶּל" אֵלָּא שֶׁבְּפּוֹעַל
18 רַק מֹשֶׁה נִיגַשׁ.
19 וְעוֹד הַסֵּבֵר מְדוּעַ לְמֵרוֹת שֶׁהָעֵמִידָה
20 הֵייתָה מֵרְחוֹק הִיא הוֹכַחָה עַל קָשֶׁר
21 וְשִׁיכּוֹת לְעֶרְפֶּל וְהוּא הָעֶקֶר,
22 הַסֵּבֵר זֶה הוּא הַסִּיבָה הָעִיקֻרִית לְכֵן
23 שֶׁלֹּאמַתּוֹ שֶׁל דְּבַר כָּל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל, כֹּל
24 הָעָם, שִׁיכִים לְבַחֲינָה זֶה שְׂעַל-יְדֵי-
25 זֶה שֶׁמֹּשֶׁה נִגַּשׁ אֶל הָעֶרְפֶּל,
26 הַמְּשִׁיף בְּחִינָה זֶה לְכָל בְּנֵי
27 יִשְׂרָאֵל, גַּם לְאֵלוֹ שֶׁהֵם
28 בְּבַחֲינָה עִם (מִלְשׁוֹן
29 עוֹמְמוֹת⁴¹ שֶׁמִּשְׁמַעוּ מִצִּיּוֹת
30 נִפְרַדְתָּ בְּפָנֶי עֲצָמָה). וְכַמּוֹבֵן גַּם
31 מֵהַמְּבָאָר בְּתַנְיָא⁴² בְּנוֹגַע
32 לְעִנְיַן הִירָאָה, שֶׁכִּינּוֹן שְׁלִגְבֵי
33 מֹשֶׁה מִיִּלְתָּא זוֹטְרְתֵי דְּבַר קִטּוֹן
34 הִיא⁴³, וּבִנְקֵל לְהִגִּיעַ לִירָאָה ה',
35 כְּכַתוּב "מָה ה' אֱלֹקֶיךָ שׁוֹאֵל מֵעַמְּךָ כִּי
36 אִם לִירָאָה", וּמִשְׁמַעוֹת הַכְּתוּב הִיא
37 שֶׁהַבְּקָשָׁה הִיא דְּבַר קָל לְבִיצוּעַ, הָרִי
38 בְּגַלְל שֶׁכֵּן זֶה לְגַבֵּי מֹשֶׁה שֶׁבְּדוֹרְגָתוֹ
39 אֲכַן קָל לְהִגִּיעַ לִירָאָה ה' זֶה נִעְשָׂה
40 עִנְיַן שֶׁשִּׁיף וְנוֹגַע לְכָל בְּנֵי
41 יִשְׂרָאֵל, כִּי כָּל נֶפֶשׁ וְנֶפֶשׁ
42 מִבֵּית יִשְׂרָאֵל יֵשׁ בָּהּ מִבְּחִינָה
43 מֹשֶׁה רַבְּנוֹ עַל-יְדֵי-הַשְּׁלוֹם כּו'.
44 כַּמְבֹאֵר בְּתַנְיָא שֶׁ לְגַבֵּי עֵינֵי הִירָאָה, וְעוֹד זֹאת, שֶׁבְּכָל דּוֹר וְדוֹר יוֹרְדִין
45 יוֹרְדִין נִיצוֹצִין מִנְשֻׁמַּת מֹשֶׁה רַבְּנוֹ עַל-יְדֵי-הַשְּׁלוֹם
46 בְּגוֹף וְנֶפֶשׁ שֶׁל חֲכָמֵי הַדּוֹר, עֵינֵי
47 הָעָם כּו' וְכַמְצַעוֹתָם עֵינֵינוּ שֶׁל מֹשֶׁה רַבְּנוֹ מְגִיעִים בְּסוֹפוֹ שֶׁל דְּבַר אֵל
48 הָעָם כּוֹל.
49 (ה) וְהָעִנְיָן בְּזֶה, דְּהִנְהָ, מֹשֶׁה
50 עֵינֵינוּ הָעִיקֻרִי תוֹרָה, שְׁהָרִי
51 מֹשֶׁה⁴⁴ קָבַל תוֹרָה מִסִּינַי,
52 מֵהַקְּדוֹשׁ-בְּרוּךְ-הוּא כּו' וּמִסְרָה
53 כּו' לְכָל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל, וְעַד
54 שֶׁהַתוֹרָה נִקְרָאת עַל שְׁמוֹ שֶׁל
55 מֹשֶׁה רַבְּנוֹ, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב⁴⁵ זָכְרוּ
56 תוֹרַת מֹשֶׁה עַבְדִּי⁴⁶. וְכַמּוֹכֵן
57 בְּחִינָה מֹשֶׁה שֶׁבְּכָל אֶחָד
58 וְאֶחָד מִיִּשְׂרָאֵל הוּא עֵנִין
59 לִימוּד הַתוֹרָה. וְעַל-יְדֵי
60 בְּחִינָה מֹשֶׁה שֶׁבְּנִפְשׁוֹ שֶׁל כָּל
61 אֶחָד וְאֶחָד מִיִּשְׂרָאֵל, נִמְשָׁךְ אֹר
62 הַתוֹרָה וְהוֹכּוֹחַ לְהַמְשִׁיךְ וּלְגַלּוֹת
63 אֲלוֹקוֹת עַל-יְדֵי הַתוֹרָה (כַּמְבֹאֵר לְעִיל)
64 גַּם בְּבַחֲינָה "הָעָם" שֶׁבְּנִפְשׁוֹ
65 הַדְּרוֹגוֹת הַנְּמוּכּוֹת בְּנִשְׁמַתוֹ שֶׁל כָּל אֶחָד
66 מִיִּשְׂרָאֵל (כְּשֵׁם שֶׁמִּמֶּנּוּ רַבְּנוֹ
67 נִמְשָׁךְ עֵינֵי הִירָאָה וְעֵינֵי הַתוֹרָה
68 בְּכָל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל, בְּכָל הַמְּדוֹרִיגוֹת
69 וּבְכָל הַסּוּגִים מִ"רְאשֵׁיכֶם
70 שְׁבִטֵיכֶם עַד חוֹטֵב עֲצִיף
71 וְשׂוֹאֵב מִימֶיךָ"⁴⁷), וְהִינּוּ,
72 שְׁלִימוּד הַתוֹרָה נוֹתֵן כַּח
73 וְחִיּוֹת בְּכָל עֵינֵי הָעֶבְדֻדָּה,
74 כְּכָל שָׂאֵר הָעֵינֵינִים שֶׁבָּהֶם כָּל יְהוּדֵי
75 עוֹבֵד אֶת ה' הֵן בְּעֶבְדוֹת הַתְּפִלָּה
76 [דְּאָף שֶׁתְּפִלָּה קוֹדֶמֶת
77 לְתוֹרָה, לְפִי סֵדֵר הַדְּבָרִים שֶׁל עֲבוֹדַת
78 הַיּוֹם וְכַמְאָמַר אָבָא בְּנִימִין
79 שְׁבִיקֵשׁ שְׁתָּהָא תְּפִלְתֵי סְמוּכָה
80 לְמִטְתֵי⁴⁸, מִיֵּד בְּקוֹמוֹ מִשְׁנַתּוֹ,
81 וְלִימוּד הַתוֹרָה הוּא לְאַחַר הַתְּפִילָּה
82 הַנְּהָ גַם עֵנִין זֶה גּוֹפָא עֲצָמוֹ
83 שֶׁתְּפִלָּה קוֹדֶמֶת לְתוֹרָה, הָרִי
31 בְּעֶבְדוֹת הַתְּפִלָּה [דְּאָף שֶׁתְּפִלָּה קוֹדֶמֶת לְתוֹרָה, וְכַמְאָמַר אָבָא בְּנִימִין שְׁתָּהָא
32 תְּפִלְתֵי סְמוּכָה לְמִטְתֵי⁴⁸, הַנְּהָ גַם עֵנִין זֶה גּוֹפָא שֶׁתְּפִלָּה קוֹדֶמֶת לְתוֹרָה, הָרִי

(41) תניא שעהיוה"א פ"ז (פא, ב). וראה גם סה"מ תר"ס ע' ה. (42) רפמ"ב. (43) ברכות לג, ב. (44) אבות רפ"א. (45) מלאכי ג, כב. (46) שבת פט, א. (47) לשון הכתוב - ר"פ נצבים. (48) ברכות ה, ב. וראה לקו"ת ברכה צו, ב.

ביאור בדרך אפשר

ביאור בדרך אפשר

1 זֶה נִלְקַח מֵהַתּוֹרָה עֲצֻמָּה, שֶׁהַתּוֹרָה מוֹרָה שְׁצָרִיף לְהִיּוֹת עֲנִין
2 הַתְּפִלָּה בְּכֹלל, וְגַם פְּרָטִי הָעֲנִינִים בְּנוֹגַע לְאוֹפֵן הַתְּפִלָּה
3 וְאִם כֵּן לַמַּעֲשֵׂה גַם הַתְּפִילָּה הַקּוֹדֶמֶת לַתּוֹרָה בְּסֹדֵר הַזְּמַנִּים בָּאָה מֵהַתּוֹרָה וְהִיא
4 עַל פִּי הַתּוֹרָה, וְאִין זֶה פֶּלֶא שֶׁהַכּוּחַ לַעֲבוּדַת הַתְּפִילָּה בָּא מִלִּמּוּד הַתּוֹרָה].
5 הֵן בְּקִיּוּם הַמְצוֹת, וְעַד
6 לְעִבּוּדָה ד' בְּכֹל דְרָכֶיךָ
7 דְעָהוּ" 49 שֶׁהַכֹּל בָּא בְּכּוּחַ הַתּוֹרָה
8 וְעַל יְדֵי לִמּוּד הַתּוֹרָה.
9 וּבִזְזָה בְּלִמּוּד הַתּוֹרָה (וּבְכֹל מָה
10 שֶׁנִּשְׁמָשׁ וּמִקְבַּל כּוּחַ מִמֶּנּוּ) צָרִיף
11 לְהִיּוֹת הָעֲנִין ד' מִשֶּׁה נִגַּשׁ
12 אֶל הָעֶרְפֶּל", שְׁגַם בְּחִינַת
13 "עֶרְפֶּל", יִשֶׁת חֲשׂוֹף סִתְרוֹ,
14 שֶׁהוּא עֲנִין הַרְצוֹן הַפְּשׁוּט
15 הַלֵּא מוּגַדֵּר שְׁלֹמְעֵלָה מִהַשְּׂגָה
16 וְהַבְנָה שְׂכִילִית, יוֹמְשֵׁף בְּלִמּוּד
17 הַתּוֹרָה בְּהַבְנָה וְהַשְּׂגָה.
18 וְזֵהוּ כְּלָלוֹת הָעֲנִין דְלִמּוּד
19 פְּנִימִיּוֹת הַתּוֹרָה, תּוֹרַת
20 הַחֲסִידוֹת, שְׁגַם הָעֲנִינִים
21 דְרִזִּין וְרִזִּין דְרִזִּין סוּדוֹת וְסוּדֵי
22 סוּדוֹת שְׁבַתוֹרָה שְׁלֹמְעֵלָה
23 מִהַשְּׂגָה, שְׁמַצַּד עֲצֻמָּם הֵם נִעְלִים
24 מִלְּבוֹא וְלִרְדַת בְּשִׁכְלֵי אֲנוּשֵׁי צָרִיכִים
25 לְבֹא בְּלִמּוּד בְּאוֹפֵן שֶׁל
26 הַבְּנָה וְהַשְּׂגָה, וּבְדַבְרֵי כ"ק
27 אֲדַמּוּ"ר (מִהוֹרֶש"ב)
28 נִשְׁמָתוֹ-עֲדוֹן" 50, שְׁלִמּוּד תּוֹרַת
29 הַחֲסִידוֹת צָרִיף לְהִיּוֹת בַּעֲיּוֹן
30 הַשִּׁכְלֵי וּבַהֲבִנָּה וְהַשְּׂגָה כְּלִמּוּד
31 הַסּוּגִיּוֹת בְּגִלְיָא חֶלֶק הַנִּגְלָה
32 שְׁבַתוֹרָה הַגִּמְרָא וְהַהֲלָכָה וְכוּ'.
33 וְזֵהוּ גַם כְּלָלוֹת הָעֲנִין
34 שְׁלִמּוּד הַתּוֹרָה צָרִיף לְהִיּוֹת
35 בְּיִרְאַת שְׁמִים" 51, וְלֹא רַק
36 בְּלִמּוּד תּוֹרָה שְׁבַתוֹת, שְׁבַת
37 מוֹדְגָשׁ עֲנִין הַקְּדוּשָׁה כּוּ'
38 יוֹתֵר מֵאֲשֶׁר עֲנִין הַהַבְּנָה
39 וְהַשְּׂגָה, וְאִם כֵּן מוֹכֵן יוֹתֵר שְׁבַתוֹת
40 הַקְּדוּשָׁה הַלִּמּוּד צָרִיף לְהִיּוֹת מִתּוֹךְ
41 יִרְאַת שְׁמִים אֲלֵא גַם בַּתּוֹרָה

1 זֶה נִלְקַח מֵהַתּוֹרָה, שֶׁהַתּוֹרָה מוֹרָה שְׁצָרִיף לְהִיּוֹת
2 עֲנִין הַתְּפִלָּה בְּכֹלל, וְגַם פְּרָטִי הָעֲנִינִים בְּנוֹגַע
3 לְאוֹפֵן הַתְּפִלָּה]. הֵן בְּקִיּוּם הַמְצוֹת, וְעַד לְעִבּוּדָה
4 ד' בְּכֹל דְרָכֶיךָ דְעָהוּ" 49. וּבִזְזָה צָרִיף לְהִיּוֹת הָעֲנִין
5 ד' מִשֶּׁה נִגַּשׁ אֶל הָעֶרְפֶּל", שְׁגַם בְּחִינַת "עֶרְפֶּל",
6 יִשֶׁת חֲשׂוֹף סִתְרוֹ, שֶׁהוּא עֲנִין הַרְצוֹן הַפְּשׁוּט
7 שְׁלֹמְעֵלָה מִהַשְּׂגָה, יוֹמְשֵׁף בְּלִמּוּד הַתּוֹרָה
8 בְּהַבְּנָה וְהַשְּׂגָה. וְזֵהוּ כְּלָלוֹת הָעֲנִין דְלִמּוּד
9 פְּנִימִיּוֹת הַתּוֹרָה, תּוֹרַת הַחֲסִידוֹת, שְׁגַם הָעֲנִינִים
10 דְרִזִּין וְרִזִּין דְרִזִּין שְׁלֹמְעֵלָה מִהַשְּׂגָה, צָרִיכִים
11 לְבֹא בְּלִמּוּד בְּאוֹפֵן שֶׁל הַבְּנָה וְהַשְּׂגָה, וּבְדַבְרֵי
12 כ"ק אֲדַמּוּ"ר (מִהוֹרֶש"ב) נִשְׁמָתוֹ-עֲדוֹן" 50,
13 שְׁלִמּוּד תּוֹרַת הַחֲסִידוֹת צָרִיף לְהִיּוֹת כְּלִמּוּד
14 הַסּוּגִיּוֹת בְּגִלְיָא שְׁבַתוֹת. וְזֵהוּ גַם כְּלָלוֹת הָעֲנִין
15 שְׁלִמּוּד הַתּוֹרָה צָרִיף לְהִיּוֹת בְּיִרְאַת שְׁמִים" 51,
16 וְלֹא רַק בְּלִמּוּד תּוֹרָה שְׁבַתוֹת, שְׁבַת מוֹדְגָשׁ
17 עֲנִין הַקְּדוּשָׁה כּוּ' יוֹתֵר מֵאֲשֶׁר עֲנִין הַהַבְּנָה
18 וְהַשְּׂגָה, אֲלֵא גַם בַּתּוֹרָה שְׁבַעֲלֶ-פָה, שְׁעַקְרָה
19 הוּא עֲנִין הַהַבְּנָה וְהַשְּׂגָה (פְּיִדוּעַ הַחֲלוּק בֵּין
20 מְקַרָּא וּקְבִלָּה לְמִשְׁנָה וְתִלְמוּד" 52), הֵנָּה הַגַּם
21 שְׁהַבְּנָה וְהַשְּׂגָה קְשׁוּרָה עִם תְּנוּעָה שֶׁל
22 הַתְּפִשְׁטוּת, וְאִילוּ יִרְאַת שְׁמִים פּוֹעֵלַת תְּנוּעָה
23 שֶׁל כִּיּוּץ (הַפֶּן הַהַתְּפִשְׁטוּת), מְכַל־מְקוֹם צָרִיף
24 לְהִיּוֹת לִמּוּד בְּהַבְּנָה וְהַשְּׂגָה וְיִרְאַת שְׁמִים' -
25 שְׁנִיָּהם יַחַד, וְלֹא זֶה בְּלִבְד שֶׁהַכִּיּוּץ שְׁמַצַּד
26 הִירְאָה לֹא יִפְרִיעַ לְהַבְּנָה וְהַשְּׂגָה, אֲלֵא אֲדַרְבָּה,
27 שְׁעַל־יְדֵי ה' יִרְאַת שְׁמִים' יִתּוֹסֵף בְּהַבְּנָה וְהַשְּׂגָה
28 גּוֹפָא. וְזֵהוּ "וּמִשֶּׁה נִגַּשׁ אֶל הָעֶרְפֶּל", שְׁגַם
29 בְּחִינַת 'עֶרְפֶּל', רְצוֹן פְּשׁוּט שְׁלֹמְעֵלָה מִהַשְּׂכָל, נְמִשֵּׁף לְמִשֶּׁה, בְּלִמּוּד הַתּוֹרָה,
30 כּוֹלָל גַּם תּוֹרָה שְׁבַעֲלֶ-פָה. וְזֵהוּ גַם מֵה שְׁמַצִּינוּ הָעֲנִין ד' שְׁתוֹק, כְּפִי עֲלָה
31 בְּמַחְשְׁבָה" בְּשִׁיכוֹת לְרַבִּי עֲקִיבָא (כִּנ"ל סְעִיף ב), דְּהִנֵּה אֲמָרוּ רַבּוֹתֵינוּ

(49) משלי ג, ו. וראה רמב"ם הל' דעות ספ"ג. 50) הובא בג"ק אדמו"ר מוהרי"צ ח"י ע' שסח. 51) ראה קונטרס עץ החיים פכ"ב. וראה ספר השיחות תרפ"ט ע' 75 ואילך. לקר"ש ח"י"ד ע' 316 ואילך. 52) ראה לקו"ת ויקרא ה, ג-ד. שה"ש ג, סע"ג ואילך. 53) סנהדרין פו, א.

שבת פרשת יתרו, כ"ף שבט, ה'תשכ"ה

ביאור בדרך אפשר

ביאור בדרך אפשר

1	רבותינו ז"ל ⁵³ כולו כל המשניות, היינו כל התורה אליבא דרבי ועד שהשכל טוען שזהו הפך השכל (שהרי זו הטענה והתמיהה
2	עקיבא, מתאימים לשיטתו, הינו
3	1 ז"ל ⁵³ כולו אליבא דרבי עקיבא, הינו שרבי
4	2 עקיבא הוא מקור תורה שבעל-פה, שעקרה
5	3 הבנה והשגה. ואילו בענין ד"שתוק, כך עלה
6	4 במחשבה" מתבטא הרצון הפשוט שאין לו
7	5 מקום בשכל, ועד שהשכל טוען שזהו הפך
8	6 השכל ("זו תורה וזה שכל"). והינו שגם
9	7 בהבנה והשגה בלימוד תורה שבעל-פה צריך
10	8 להמשיך בחינת הרצון הפשוט שלמעלה
11	9 מהשכל האנושי יקלוט ויתפוס אותו,
	10
	11
	12
	13
	14
	15
	16
	17
	18
	19
	20
	21
	22

אגרות קודש

ביה, כ"א שבט, תשט"ו

ברוקלין.

הרה"צ והרה"ח בנשי"ק בעל מדות כו'

מוה"ר חיים שמעון זאב שי'

שלום וברכה!

בנועם קבלתי מכתבו מיום ההילולא של כ"ק מו"ח אדמו"ר זצוקללה"ה נבג"מ זי"ע בלול מפרד"ס התורה בהנוגע לשמא מילתא הוא של בעל ההילולא, אשר אם בכל אדם אמרו, אשר הקב"ה משים בפי ההורים השם ההוא המוכרח אל הנשמה ההיא כפי המקום באדם העליון אשר ממנו חוצב והשם הזה נרשם למעלה בכסא הכבוד (ראה שער הגלגולים הקדמה כ"ג. וראה ג"כ עמק המלך שער אי סוף פרק ד'. אור החיים הקדוש דברים כ"ט י"ט. דגל מחנה אפרים לבראשית ועוד), הרי עאכו"כ שמו של נשיא ישראל שנשמתו היא בחי' ראש ומוח לנשמות דורנו, וכמובא בתניא קדישא פרק ב'.

ויש להוסיף רמז עה"כ במכתב כת"ר ע"פ המבואר, דיוסף הוא בגימטריא שש פעמים הוי' (לקו"ת להאריז"ל פ' וישב ובכ"מ), והוא הי' דור הששי מרבנו הזקן מיסד תורת חסידות חב"ד. ויצחק הוא בגימט' שמונה פעמים הוי' (פע"ח בפ"י הגדה בכ"ח) כי הי' דור השמיני מהבעש"ט מיסד תורת חסידות הכללית (ויעיין ג"כ ל"ת להאריז"ל ס"פ וירא ע"ד שייכות יוסף ויצחק וגימט' הנ"ל). וכידוע בפירוש רז"ל עה"כ בראשית ברא **אלקים**, בקש הקב"ה לברוא את העולם במדת הדין ראה שאין העולם מתקיים שיתף עמו מדת הרחמים, וכמ"ש ביום עשות ה' **אלקים** ארץ ושמים, דפירוש זה השיתוף הוא הנהגה נסית בעולם על ידי הצדיקים, ומרומז כ"ז בהשמות עצמן: יוסף לאמר יוסף הוי' לי בן אחר, ופירש אדמו"ר הצמח צדק, אשר הוא מהפך את האחר להיות בן. יצחק, צחוק עשה לי אלקים, ע"י בירור וזיכוך ההעלם דשם אלקים, שהוא מגן לשמש שם הוי', ימלא שחוק פינו לעתיד לבוא (ע"י מדרש הנעלם בראשית קט"ו א' ואילך), ע"י עבודת הבירורים והזיכוך בזה בזמן הגלות. והמתבונן בדברי ימי חיי כ"ק מו"ח אדמו"ר בעלמא דין ופעולותיו יראה אשר שנים שהם אחד הנ"ל הם הם יסוד ותכלית עבודתו בקדש.

מוסג"פ העתק מכתבי בנוגע לאחד ממנהגנו שבטח יעניין את כת"ר שי'.

בכבוד ובברכה לבריאות.